

Att tänka och handla utifrån teorin om objektivitet som organisation ger två fördelar jämfört med att resonera alltigenom cyniskt eller alltigenom idealistiskt. Den ena är att jag inte frestas ta för givet att ett gott uppsåt är detsamma som ett gott argument. Den andra och i praktiken viktigaste fördelen är att jag har tillgång till något mer substantiellt, mot vilket jag kan ta spjärn, då jag anser en ståndpunkt vara illa underbyggd. Om jag inte kan åberopa vetenskapen som organisation som stöd för min kritik, får jag svårt att hävda att det är som jag säger. Då återstår bara att hänvisa till rådande maktförhållandena eller mitt eget goda uppsåt.

En historiskt förlorad sak?

Vad jag här har beskrivit är den akademiska liberalismen som en särskild aspekt av den politiska frihetsläran. Poängen är att det rör sig om en åskådning, som inte utan vidare låter sig förlikas med hur den ekonomiska liberalismen under de senaste trettio åren har kommit att tillämpas som "new public management", det vill säga att universitet bör organiseras som om det rörde sig om ett företag eller en myndighet. Det som skiljer är verksamhetens karaktär. Denna är att kritiskt pröva hållbarheten av vetenskapliga antaganden, inte att producera nyttigheter och beslut så som företag och myndigheter är satta att göra.

Hur skall vi då se på möjligheterna för den akademiska liberalismen att överleva? Blir den kollegiala styrformen en historisk parentes? Min försiktiga optimism på den punkten grundar jag på att den akademiska frihetsläran internt är bredare omfattad än den ekonomiska.

Vad jag här har framställt som en historiskt rimlig ståndpunkt tror jag har allmänt stöd på det akademiska verkstadsgolvet.

Oavsett om den enskilde läraren och forskaren partipolitiskt anser sig stå till höger eller till vänster, är de flesta överens om den syn på saken som jag här har beskrivit. Därför är det ingen alldeles hopplös uppgift att långsiktigt lyckas försvara denna specialiserade aspekt av frihetsläran. För detta krävs bara – vilket naturligtvis inte är så bara med tanke på att motståndet är förskräckande starkt utanför universiteten – att vi generation efter generation lyckas klargöra *vad* det är som skall försvaras och *varför* kollegialitet är att föredra framför linjeorganisation.

SVERKER GUSTAVSSON
STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN,
UPPSALA UNIVERSITET

Rapporter från förbundets årsmöte i Göteborg, 30 september – 2 oktober 2010

Dysfunktioner i statsapparaten: Klientelism, korruption och diskriminering

Arbetsgruppen *Dysfunktioner i statsapparaten: Klientelism, korruption och diskriminering*, på statsvetenskapliga förbundets årsmöte i Göteborg 2010 leddes av Bo Rothstein och samlade ett femtontal deltagare som diskuterade elva rapporter. Bland arbetsrapporterna återfanns såväl teoretisk-konceptuella ansatser som normativt-kritiska och empiriska perspektiv. I några av diskussionerna fick vi se spännande möten mellan teoretisk och metodologiska olika ansatser. Även om problem av denna art mest kommit att uppmärksammas

vad gäller utvecklingsländer, naturresursrika stater och post-kommunistiska länder så behandlade en del rapporter problem av detta slag i de välutvecklade liberala demokratierna. Deltagandet var väl spritt både vad gäller de medverkandes inplacering i de institutionella, teoretiska, metodologiska, geografiska, könsmässiga, hierarkiska (och säkert också många andra men mera svårbestämbara) konstruktioner som präglar vår disciplin. Följande papers lades fram:

Daniel Castillo: *Kollektiva gåvor och individuella mutor: Om statliga reformers betydelse för konstruktionen av korruption*

Yonhyok Choe: *Party Leadership, Political Corruption and Democratic Dysfunctions in East Asia.*

Agnes Cornell: *Foreign aid and regime survival.*

Victor Lapuente: *The Emergence of Universalist or Clientelistic Policies in Socialdemocratic Parties.*

Staffan I. Lindberg: *Voting Away Political Clientelism in Africa?*

Anna Persson & Martin Sjöstedt: *Development or Decay? The Determinants of Institutional Quality in Comparative Perspective.*

Otto Petersson: *Polisen: en preprofession med professionsambitioner.*

Fredrik Söderbaum: *"With a Little Help From My Friends": How Regional Organizations in Africa Sustain Clientelism, Corruption and Discrimination.*

Sten Widmalm: *Hur mycket folkligt deltagande klarar Indiens demokrati?*

Shirin Ahlbäck Öberg & Louise Bringselius: *Deprofessionalization of civil service corps.*

BO ROTHSTEIN

Från internationell till global politik?

Arbetsgruppen "Från internationell till global politik?" samlade över 20 deltagare från 9 lärosäten och sammanlagt presenterades 12 uppsatser. En så god uppslutning var naturligtvis mycket glädjande. Vi gladdes särskilt åt den goda blandningen av doktorander, nydisputerade, seniora

forskare och professorer i arbetsgruppen. Bland uppsatserna fanns ett par avhandlingsplaner men också artikelutkast från etablerade forskare. Detta är en mångfald vi hoppas kan konsolideras vid årsmötet i Umeå 2011. Det är vår bedömning att flera av arbetsgruppens uppsatser tämligen snart kan komma att publiceras i internationella fora och i andra fall om några år ha utvecklats till spännande avhandlingar.

Vad som initialt gav ett spretigt intryck var den stora empiriska bredden i arbetsgruppen, men i efterhand kan vi konstatera att bredden snarare på ett mycket effektivt sätt illustrerade den globala politikens genomslag inom vitt skilda empiriska områden. Några exempel på empiriska teman i uppsatserna var relationen mellan regionalisering och globalisering, identitetens betydelse i svårlösta konflikter, legitimitet i partnerskap mellan FN och näringsliv samt relationen mellan hälsopolitik och säkerhetsisering. Med andra ord var temana av stor såväl inom- som utomvetenskaplig relevans.

Arbetsgruppens uppsatser utgick således från olika empiriska problemställningar men rörde sig samtidigt mot en gemensam teoretisk referenspunkt i form av en förståelse av global politik som rör sig över och bortom statens gränser.

Lyfter vi blicken från vår arbetsgrupp och ser till årsmötet i dess helhet är det svårt att inte glädjas åt det rekordstora deltagarantalet tillsammans med ett professionellt arrangemang med spännande paneler vid sidan om arbetsgrupperna. Även om det är rimligt att anta att ett 40-årsjubileum lockar fler deltagare än ett vanligt årsmöte hoppas vi ändå att kommande årsmöten kan bygga vidare på Göteborg 2010.

DOUGLAS BROMMESSON & ANN-MARIE EKENGREN

Välfärdsstat: Medborgare, makthavare och offentlig politik

Arbetsgruppens utgångspunkt var att statsvetenskaplig forskning om välfärdsstaten är omfattande men utspridd över ämnets traditionella delar (t.ex. politiskt beteende, komparativ politik, offentlig politik, politisk teori etc.). Vi ville därför bidra till kommunikation mellan olika sorters statsvetare med intresse för välfärdsstaten. Flera olika typer av frågeställningar och metoder är därmed relevanta. Många av dessa behandlades av arbetsgruppens deltagare.

Flera uppsatser behandlade politiska partiers programutveckling inom välfärdsstaten. Här tydliggjordes en kontrovers i litteraturen mellan ”maktresursmodellen” (Korpi) och ”teorin om den nya välfärdsstaten” (Pierson). Flera andra uppsatser berörde hur medborgarnas uppfattningar påverkar – och påverkas av – välfärdsstatens utformning och utförande. Ett tredje tema handlade om välfärdsstatens förhållande till europeisk integration, flernivådemokrati och ”governance”. Den metodologiska variationen var förhållandevis stor, men huvudsakligen av kvantitativ karaktär.

I slutdiskussionen framkom att gruppen upplevdes som öppen och konstruktiv, samt att ambitionen – att skapa en välfärdsstatisk mötesplats i gränslandet mellan statsvetenskapliga subdiscipliner – var värdefull och värd att upprepas.

STAFFAN KUMLIN & MARIA OSKARSSON

Närvarons politik – och dess utmaningar

Drude Dahlerups uppsats *What Constitutes Successful Substantive Representation of Women?* inledde diskussionerna i arbetsgruppen

Närvarons politik – och dess utmaningar. Substantiell representation har blivit något av ett modeord i den internationella forskningen men det framgick med tydlighet av Dahlerups analys att det är rätt lång väg kvar innan forskningen nått fram till en gemensam definition. Sättet att utöva politik/offentlig verksamhet diskuterades i flera bidrag. Analyserna i Birgitta Niklassons uppsats *Myndigheters externa relationer – en fråga om kvinnligt och manligt ledarskap?* tyder på att politikens form inte förändras särskilt mycket när andelen kvinnor i beslutsfattande ställning ökar. Jessika Wide visade i sin uppsats *Ju mer makt, desto färre kvinnor?* att det fortfarande finns en vertikal marginalisering av kvinnor i kommunalpolitiken och drar man ut resultaten i Tobias Bromanders uppsats *Granskas manliga och kvinnliga politiker olika i medierna?* kan man tala om en ”villkorad närvaro” för kvinnliga politiker i svensk politik då deras privatliv får stort utrymme i media. Gun Hedlunds bidrag *A change of the form of politics* förde diskussionen om närvarons politik vidare till de arenor som binder samman lokal politik och näringsliv.

Anders Sundell presenterade uppsatsen *Do Politics Matter?* Ett huvudresultat är att man behöver gå bakåt i tid och undersöka andelen kvinnor i lokalt valda församlingar om man ska förstå variationer i jämställdhet bland dagens svenska kommuner. I uppsatsen *Diminished Gender Differences in the Swedish Parliament* visade Lena Wängnerud att könsskillnaderna när det gäller innehållsliga frågor minskat i den svenska riksdagen i takt med att antalet kvinnliga ledamöter ökat. Fortfarande står dock kvinnliga politiker kvinnliga väljare nära när det gäller åsikter och prioriteringar.

De uppsatser som hade ett internationellt jämförande perspektiv var också de som mest uttalat ifrågasatte betydelsen av

närvarons politik. I uppsatsen *Retbinking Democracy* la Max Waltman grunden för en kritisk granskning av den roll som pornografi spelar för fortsatta ojämlikheter mellan kvinnor och män. Helena Stensöta ställde frågan *Is the Young Generation Lagging Behind?* och visade att man inte kan ta välbefinnande bland unga för givet i våra nordiska välfärdsstater med hög andel kvinnor på beslutsfattande ställning. Med Ann Towns uppsats *Advancing the "Honest Sex"* avslutades diskussionerna och det blev en påminnelse om att införandet av kvotering för kvinnor inte alltid sker med huvudsyftet att ändra kvinnors ställning i samhället.

De flesta uppsatser i arbetsgruppen var på engelska. Det visar en lovvärd ambition att nå ut med resultat till en internationell publik även om det empiriska materialet handlar om svenska förhållanden. Svensk statsvetenskaplig genusforskning har potential att få ett starkt internationellt genomslag. Spännvidden i arbetsgruppen visar att fältet är brett och att bidrag kan ges till många av statsvetenskapens subdiscipliner. En förhoppning inför framtiden är att teorin om närvarons politik även granskas ur andra perspektiv som exempelvis etnicitet och klass. Den viktiga frågan handlar om samspelet mellan väljare och valda. Genusperspektivet är en lins genom vilken många av representationsforskningens klassiska frågor ställs på sin spets: Vilka är det valda representanter företräder? Vilken roll spelar de folkvalda parlamenten i människors vardag? Vilka är det som når de mest betydelsefulla politiska positionerna och varför?

LENA WÄNGNERUD

Postkommunistisk politik

Arbetsgruppen "postkommunistisk politik" debuterade i årsmötessammanhang i

Uppsala 2008 och fick nu sin första uppföljare i Göteborg. Totalt 13 deltagare samlades över två dagar för att diskutera tio olika konferensbidrag. Flertalet av dessa var författade av yngre forskare (fyra doktorander bidrog med utkast från pågående avhandlingsarbete och två mastersstudenter med omarbetade versioner av uppsatser). Återväxten ser således relativt god ut vad gäller forskare med intresse för Central- och Östeuropa.

En seminariegrupp om postkommunistisk politik avgränsas i första hand av det geografiska området. Definitionen för detta är vid, och i arbetsgruppen förekom arbeten som täckte hela regionen: fallstudier av Ryssland, Baltikum (Estland och Lettland), Centraleuropa (Polen), Balkan (Kosovo) och Centralasien (Kazakstan), samt komparativa studier av dels de tio nya EU-länderna, dels hela regionen.

Tematiskt dominerade frågeställningar som berör framväxten av nya politiska system och politiska aktörer. Noterbart den här gången var det stora intresset för partier; nära hälften av forskningsproblemen som ställdes i pappren gällde just partier (partiideologi, partiorganisation, partityper etc.). Ett annat vanligt tema är europeisering, dels vad gäller europeisering av relevanta institutioner och aktörer i regionen (partier, policy) och dels europeisering i form av normspridning från EU till regionen.

Metodologiskt domineras fältet postkommunistisk politik överlag av kvalitativa metoder vilket också speglades i arbetsgruppen. Det är också en tydlig övervikt för fallstudier, alternativt jämförelser av maximalt två fall och endast två av bidragen byggde på en komparation av fler än två länder.

LI BENNICHT-BJÖRKMAN & ANDREAS JOHANSSON HEINÖ

Högerpopulistiska partier och främlingsfientlig opinion i Europa: Framgång och inflytande

Arbetsgruppen ”Högerpopulistiska partier och främlingsfientlig opinion i Europa: Framgång och inflytande” innehöll sex uppsatspresentationer. Seminarierna leddes omväxlande av Marie Demker och Gissur Ó Erlingsson under de två dagar arbetsgruppen hade sina sessioner. Tematiken var förstas synnerligen aktuell, då det bara någon vecka tidigare stod klart att Sverigedemokraterna för första gången tagit plats i Riksdagen, med 20 mandat.

Männe bidrog detta till att ett par av uppsatspresentationerna drog till sig bonusbesökare utöver de som anmält sig, varför seminarierna stadigt bestod av runt dussinet deltagare. Diskussionerna var synnerligen livliga och intensiva. Antalet nya möjliga forskningsprojekt som luftades var fler än antalet deltagare i arbetsgruppen – samtidigt som det konstaterades att mängden forskning om högerpopulism också skapat en viss upprepning. Vikten av att precisera begrepp och att undersöka interaktion, snarare än att analysera envägsprocesser kom upp vid flera tillfällen.

Något förenklat kan uppsatsernas övergripande inriktning sorteras in i tre kategorier: (1) uppsatser som på olika sätt analyserar massmedia och/eller offentliga diskurser, antingen hur de påverkar högerpopulistiska partiets möjligheter till framgång, alternativt hur högerpopulistiska partiets närvaro påverkar medierapportering/offentlig diskurs (Kristina Boréus, Anders Hellströms & Peter Herviks samt Henrik Friberg Fernros uppsatser hör hit); (2) översiktstexter med ambitionen att såväl i tid som i rum klassificera de nordiska högerpopulistiska partierna och

undersöka om man kan argumentera för att det existerar en nordisk högerpopulistisk partifamilj (Ann-Cathrine Jungars & Anders Jupskås samt Björn Fryklunds uppsatser hör hit; samt (3), ett utkast till en spännande forskningsansökan, vars ambition är att förklara varför män i betydligt större utsträckning än kvinnor tenderar att rösta på högerpopulistiska partier (Stefan Dahlbergs & Andrej Kokkonens uppsats).

MARIE DEMKER & GISSUR Ó ERLINGSSON

Mellanvalsdemokrati

I arbetsgruppen Mellanvalsdemokrati – Off-Election Democracy – behandlades uppsatser om relationen mellan medborgare och politiska representanter vid sidan av valen. Lite mer precist handlade det om kontakter och informationsöverföring som innebär att medborgarna eller grupper av medborgare får möjlighet att påverka politikens utformning på andra sätt än genom att rösta fram representanter i val. Mellanvalsdemokrati handlar både om hur de politiska representanterna tänker och agerar med avseende på information och påverkansförsök från medborgare och om olika former av medborgerligt deltagande med syfte att påverka politiken. Arbetsgruppen leddes av Peter Esaiasson, Mikael Gilljam och Mikael Persson. Vid arbetsgruppens möte presenterades tolv uppsatser:

Nicholas Aylott & Magnus Blomgren: *Nordic Political Parties and European Union: Inferences from a Comparative Study*. Kommentator: Patrik Öhberg.

Marianne Danielsson: *Hybriddemokratiska? institutioner i lokal politik: bot eller bot för en försvagad representativ demokrati?* Kommentator: Michael Wahman.

Joakim Ekman: *Educating Citizens? Some Tentative Findings from the Swedish Part of ICCS 2009*. Kommentator: Johanna Jormfeldt.

Marcia Grimes: *The legitimating effects of participatory democracy: Evidence from a survey of wind power installations in Sweden*. Kommentator: Sven Oskarsson.

Magnus Hagevi: *Vilka har någon gång varit politiskt förtroendevalda?* Kommentator: Magnus Blomgren.

Markus Holdo: *Constructive Democracy: deliberation in participatory governance*. Kommentator: Nicholas Aylott.

Johanna Jormfeldt: *Påverkar erfarenheter av skoldemokrati benägenheten att rösta? En jämförelse mellan manliga och kvinnliga gymnasieelever*. Kommentator: Marianne Danielsson.

Elin Naurin: *Den gode viljaren*. Kommentator: Magnus Hagevi.

Sven Oskarsson: *Nature, nurture, and political participation*. Kommentator: Joakim Ekman.

Katrin Uba: *Save our school! What kinds of impact have protests against school closures in Swedish local politics?* Kommentator: Marcia Grimes & Elin Naurin.

Michael Wahman: *When the rainbow ends – Problematising the democratic effects of broad-based opposition coalition victories in authoritarian elections*. Kommentator: Katrin Uba & Markus Holdo.

Patrik Öhberg: *Från massparti till kartellparti?* Kommentator: Jenny Madestam

PETER ESAIASSON, MIKAEL GILLJAM &
MIKAEL PERSSON

Förvaltning som business – marknadsanpassningens konsekvenser för processer, aktörer och värden

Arbetsgruppen Förvaltning som business samlade femton deltagare från sex olika lärosäten (Göteborg, Linköping, Mittuniversitetet, Uppsala, Umeå och Stockholm). Elva uppsatser presenterades och diskuterades och arbetsgruppen fick också ta del av en muntlig presentation av pågående forskning om politiskt entreprenörskap vid Mittuniversitetet. Såväl senio-

ra forskare som doktorander deltog i arbetsgruppen och uppsatserna behandlade både pågående forskning och idéer om kommande forskningsprojekt. Uppsatserna hade karaktären av såväl idéskisser och projektbeskrivningar som artikelutkast.

Den politiska debatten kring valfrihet, entreprenad och privatiseringar inom välfärdstatens kärnområden har pågått under en längre tid och det övergripande syftet med arbetsgruppen var att fokusera på marknadsanpassningens konsekvenser inom offentlig förvaltning. Vi var särskilt intresserade av att utreda de statsvetenskapliga forskningsbehoven med anledning av marknadsanpassningen av välfärdstatens kärnområden. Något förenklat behandlade uppsatserna tre olika teman: organisering och styrning, implementering av marknadsreformer på kommunal nivå och på verksamhetsnivå samt politiska partiers idéer om valfrihet inom välfärdstaten. Primärvården och skolan stod i fokus men marknadsreformer inom äldreården diskuterades också.

Trots den mångfald av ingångar som kännetecknade uppsatserna i arbetsgruppen var diskussionerna väl sammanhållna i meningen att uppsatserna tydligt relaterade till varandra och att deltagarna kunde dra lärdomar av varandras uppsatser. Samstämmighet om reformernas konsekvenser och om forskningsbehoven dominerade gruppens diskussioner, skillnaderna var få. Mot denna bakgrund fann arbetsgruppen det mycket angeläget att initiera ett fortsatt samarbete. Vi kommer därför att ses igen, närmast i mars 2011 då vi ska planera fortsatt samarbete, bland annat kring ett kommande symposium om marknadsanpassningens konsekvenser för offentlig förvaltning.

MARIA JARL & URBAN STRANDBERG

Modern rättviseteori

I arbetsgruppen framlades 13 uppsatser. Ämnena var tämligen disparata. Ett gemensamt tema för de flesta av dessa var dock att de behandlade problem som på olika sätt tog sin utgångspunkt i de utmaningar som en alltmer globaliserad värld reser.

I centrum för arbetsgruppens huvudtema stod fyra uppsatser som tacklade olika aspekter av den pågående klimatförändringen. Här togs den moraliska skillnaden mellan effektiva åtgärder att minska utsläppen av växthusgaser och anpassning till ett förändrat klimat upp. I detta sammanhang behandlades också frågan hur en rättvis fördelning av minskade utsläpp bör utformas. Här analyserades vidare vilka kollektiva rättigheter den kraftigt ökande mängden klimatflyktingar skall anses ha. En besläktad fråga ställdes i en annan uppsats, nämligen i vad mån bostadsorten skall tillmätas någon särskild tyngd som grund för rösträtten i en epok av stor migration och mobilitet.

En grupp av uppsatser fokuserade på andra internationella förhållanden än miljöförändringarna. Här finner vi i en uppsats en diskussion om relationen mellan teorin om rättvisa krig och teorin om humanitära militära interventioner. I en annan uppsats behandlades problemet om vad som kan skänka internationella institutioner legitimitet om vi också skall inkludera krav på kosmopolitisk individualism. Ett tredje bidrag tog – med utgångspunkt i postkolonial feministisk teori – upp hur skönlitteraturen kan bidra till förståelsen av kulturella trauman. En sista uppsats, som med viss tvekan kan hänföras till internationella förhållanden, analyserade relationen mellan demokrati och nationell identitet i ljuset av begreppet ”konstitutionell patriotism”.

Några intressanta uppsatser kan inte enkelt inplaceras i kategorierna rättviseteori eller globaliseringens utmaningar. Här finner vi analyser av epigenetikens betydelse för vår syn på ansvarighet, Berlins kritik av det positiva frihetsbegreppet, psykologiska barriärer mot deliberativ demokrati, Foucaultiansk etik ur ett genealogiskt perspektiv och synen på tillfälliga äktenskap inom shiamuslimska gemenskaper. En betydande pluralism i ämnesval!

En kort karakterisering av hela årsmötet 2010? Många vitala diskussioner om problem med fundamental betydelse för framtiden!

GÖRAN DUUS-OTTERSTRÖM & GUNNAR
FALKEMARK

Policyval vid samhällsförändring

Det övergripande temat var ”Policyval vid samhällsförändring” vilket i sig är ganska brett som tema men det visade sig att temana ändå samlades kring ett par huvudområden som alla hölls samman av den röda tråden om policyval och -utformning. Ett tema var ”migration/integration”, ett annat ”kommunal demokrati” och ytterligare ett ”partier”. Karaktären på papperen skiljde sig en del. Några var rena arbetspapper, andra nästan färdiga artiklar respektive bokkapitel. Ett par tidiga avhandlings-PM fanns också med. Deltagarnas bakgrund var mycket blandad. Nyantagna doktorander var representerade liksom professorer och doktorer/docenter. Spridningen mellan olika lärosäten var också god och det fanns även tre deltagare från andra länder (Frankrike/Paris, Norge/Oslo, Skottland/Stirling).

Inget rent kvantitativt upplagt papper lades fram, vilket kanske är litet förvånande. Vad gäller design, syn på relation mel-

lan variabler, fallstudier, komparation osv. arbetade de flesta författare grovt sett inom samma ram. Denna ram kan sammanfattas så här: variabeltänkande, jämförelser (över tid/mellan länder osv.), textanalyser.

Flera av papperen var mycket samhällsrelevanta, t.ex. papper om migration/integration, om socialdemokrati i kris.

Särskilt bra med årsmötet var den stora uppslutningen och att svensk statsvetenskap kunde visa upp sig med den stora bredd som finns.

JONAS HINNFORSS & ANDREA SPEHAR